

החובל פרק שמיני בבא קמא

צ.

עין משפט
ג'ר מצוה

(א) יבמות מו. טו. כמדות
 נט: גטין מו. ד' מ' ד' מ' פ'
 (ב) כ"ג כ"ג א' (ג) א' א' א'
 קנה: ו' (ד) א' א' א'
 (ו) א' א' א' (ז) א' א' א'
 (ח) א' א' א' (ט) א' א' א'
 (י) א' א' א' (יא) א' א' א'
 (יב) א' א' א' (יג) א' א' א'
 (יד) א' א' א' (טו) א' א' א'
 (טז) א' א' א' (יז) א' א' א'
 (יח) א' א' א' (יט) א' א' א'
 (כ) א' א' א' (כ"א) א' א' א'
 (כ"ב) א' א' א' (כ"ג) א' א' א'
 (כ"ד) א' א' א' (כ"ה) א' א' א'
 (כ"ו) א' א' א' (כ"ז) א' א' א'
 (כ"ח) א' א' א' (כ"ט) א' א' א'
 (ל) א' א' א' (לא) א' א' א'
 (לב) א' א' א' (לג) א' א' א'
 (לד) א' א' א' (לה) א' א' א'
 (לו) א' א' א' (לז) א' א' א'
 (לח) א' א' א' (לט) א' א' א'
 (מ) א' א' א' (מ"א) א' א' א'
 (מ"ב) א' א' א' (מ"ג) א' א' א'
 (מ"ד) א' א' א' (מ"ה) א' א' א'
 (מ"ו) א' א' א' (מ"ז) א' א' א'
 (מ"ח) א' א' א' (מ"ט) א' א' א'
 (נ) א' א' א' (נ"א) א' א' א'
 (נ"ב) א' א' א' (נ"ג) א' א' א'
 (נ"ד) א' א' א' (נ"ה) א' א' א'
 (נ"ו) א' א' א' (נ"ז) א' א' א'
 (נ"ח) א' א' א' (נ"ט) א' א' א'
 (ס) א' א' א' (ס"א) א' א' א'
 (ס"ב) א' א' א' (ס"ג) א' א' א'
 (ס"ד) א' א' א' (ס"ה) א' א' א'
 (ס"ו) א' א' א' (ס"ז) א' א' א'
 (ס"ח) א' א' א' (ס"ט) א' א' א'
 (ס"י) א' א' א' (ס"יא) א' א' א'
 (ס"ב) א' א' א' (ס"ג) א' א' א'
 (ס"ד) א' א' א' (ס"ה) א' א' א'
 (ס"ו) א' א' א' (ס"ז) א' א' א'
 (ס"ח) א' א' א' (ס"ט) א' א' א'
 (ס"י) א' א' א' (ס"יא) א' א' א'
 (ס"ב) א' א' א' (ס"ג) א' א' א'
 (ס"ד) א' א' א' (ס"ה) א' א' א'
 (ס"ו) א' א' א' (ס"ז) א' א' א'
 (ס"ח) א' א' א' (ס"ט) א' א' א'
 (ס"י) א' א' א' (ס"יא) א' א' א'
 (ס"ב) א' א' א' (ס"ג) א' א' א'
 (ס"ד) א' א' א' (ס"ה) א' א' א'
 (ס"ו) א' א' א' (ס"ז) א' א' א'
 (ס"ח) א' א' א' (ס"ט) א' א' א'
 (ס"י) א' א' א' (ס"יא) א' א' א'

הקדש עשה שורו אפתיקי לנצל חובו ומזר ליה זה והקדישו קדושת
 הגוף למזנה הפקיעו שיעבודה דמלוה ומזר למזנה ואין זו משום
 גזל (ה) ששכח הקדש מפקיעו הוהיל ולא היה קנוי לו ממנו אלא עומד
 לנצותו הימנו. ודוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים לא אלימי
 לאפקיעו שיעבוד מלוה דמזן מוסיק
 מלוה עוד דינר ופודה את הנכסים
 האלו על מנת לשלם לנאשה את כתובתה
 כ' במסכת ערכין (דף כג:). ותכריכי
 המט כקדושת הגוף דמי ומפקיעו
 ונאסרין בהנאה: **המזן**. נכרי שהלוה
 את ישראל על חמנו ולא הרהינו אלנו
 דמחומר גזבינא שיהיה עומד המזן
 צביתו של ישראל ואין לנכרי עליו
 אלא שיעבוד כשכר עת ציעורו
 מפקיעו איסור המזן את שיעבוד
 הנכרי ומיידי ישראל לנכרו. והא דמזן
 בפסחים (דף ל:). נכרי שהלוה לישראל
 על חמנו מותר בהנאה לאחר הפסק
 מוקי לה רבא תמס' בשהרהינו אלנו
 שנתנו במשכון ביד נכרי דלא ממוסר
 גזבינא ולא שיעבוד אלא קנייה
 ממש: **שחרור**. עשה עבדו אפתיקי
 ושחררו הוה משחרר וגובה זה חובו
 ממקום אחר: ליה לכו פקנסא
דאושא. ושיעבודה דבעל כסא
 קנין פירות דעלמא דולא וצקנין
 פירות דעלמא פליגי: **המוכר עבדו**.
 עבד כנעני לאחר: **ופסק**. המוכר עם
 הלוקה ע"מ שיממשנו עוד שלשים
 יום: **ראשון ישנו בדין יום או יומים**.
 אם הכהו בתוך שלשים יום הללו ולא
 מת תחת ידו אלא עמד יום או
 יומים חי אינו נהרג דכתיב (שמות
 כא) אך אם יום או יומים וגו' אבל
 שני אם הכהו בתוך שלשים יום הללו
 שהיה צבית ראשון אינו בדין יום או
 יומים ונהרג עליו אפי' מת מחולי
 זה לטוק שלש שנים דקנין פירות
 שהוא קנין לראשון בקנין הגוף דמי
 ולא דשני הוא: **איש ואשה**. אפי'
 מכרו שניהם כאחד: **לא עשו ולא
 כלום**. שאינו לא ליה ולא ליה ואם
 מת אחד מהם זה הנשאר מוהיל מידי
 הלקוחות. ולא דמי לשתופין דעלמא
 דהתם יש ליה חלק בבניה ליעול מצי
 וכן ליה אבל הכא כולן קניין ליה
 לגוף וכולן קניין לו לפירות וליכא
 מיוחד לא ליה ולא ליה: **ראשי אנרים**. כ"ד הן שהעבד יואל
 צדק למירות בפ"ק דקדושין (דף כה:). **בתני' הסוקע לנכירו**.
 הכהו על אונן לטון מורי. ל"א תוקע ממש: **גוסן לו פלע**. משום
 כושת: **ספורו**. על הלחי כמו הסוקר לעו של ישראל בשהיה
 (דף נ:). **לרס**. משך. ובכורות (דף נד.) שמעתי לטון פוגם:
 זה

הקדש חמין ושחררו מפקיעין מידי שיעבור. אם עשה שורו
 אפתיקי והקדישו למזנה ולא דוקא הקדש דה"ה כל
 איסורין שכן רחיים לפקוע כגון אינטול דמילתא דפרסוה
 אמתנא דיבמות (ד' סו: ושס"ו) וכגון קונמות דפרק א"ע"פ (כתובות
 ד' נט: ושס"ו) דכיון שזק לאסור כח
 לחול שעה אחת דרבא לעטמיה דלמך
 בפרק כל שעה (פסחים ד' לא). צ"ח
 מלאן ולהנה הוא גובה ושפיר מקדיש
 [הלוה] ומו לא פקע צטרפת צ"ח
 אבל קדושת דמים כי היכי דפקעה
 על ידי פדיון פקע נמי צטרפת צ"ח
 כדאשכחן צבדה [מקנה] כשהקדישה
 לוקח חוזרם דעלים ציבול שאין כח
 להקדש בקדושת דמים יותר מן
 המקדיש וכי פקע כח מקדיש פקע כח
 הקדש והיינו טעמא דמזן והיינו
 טעמא דשחרור וריצ"א מציא רחיה
 מירושלמי דקאמר לא מצינו עבד
 משחרר וזחר ומשמעבד ובשעת
 איסור חמין ושחררו היה החמין והעבד
 צרזות בעלים ומו לא פקע וכלל
 הקדש הוי קונמות ודכי המקנה למת
 וכן עשה צימו אפתיקי והשחמה לו
 כלל הקדש הוא והא דלא חשיב רבא
 מכל שפקיע מידי שיעבוד צבשה
 שורו אפתיקי ומכרו כדלמך לעיל
 בפ"ק (דף יא:). משום דלא הוי
 כטעמא דשחרר דמן הדין לא מפקע
 אלא תקנתא דרבנן הוא משום פסידא
 דלקוחות דלית ליה קלא דלא עשה
 עבדו אפתיקי דלית ליה קלא אם
 מכרו צ"ח גובה ממנו אי קנא לא
 חשיב רבא אלא הני תלת דשנויים
 צמתי' או צבדייתא דהקדש איתמר
 אצרייתא דקונמות צלף על פי'
 ושחרור אמתיקין דהשולח לטוהרת
 הדין אינו העבד חייב כלום לרבו
 וחמין אמתיקין דכל שעה צבדייתא דהקדש
 את ישראל על חמנו אחר הפסקה
 מותר בהנאה דמהאי טעמא מוקמינן
 לה צשהרהינו אלנו הלכך לא חש
 למנות לא איסור מת ולא איסור ע"ז
 ולא איסור (ט) קונמות ומכר':
אלמוה רבנן ששיעבוריה דבע"ל.
 הכא הוי פלוגמא צבדייתא דפרק א"ע"פ
 (כתובות דף נט: ושס"ו) אמר דאין
 קונמות מפקיעין מידי שיעבוד דבעל
 דאלמוה וכן צריש המדיר (שם דף ע.) אלמוה רבנן לשיעבודה
 דלשה ואין יכול להדירה דפריך ויבין דמשועבד ליה היכי מצי מדיר
 לה והתנן קונס שלי עשה לפיך כו' וצבדייתא דפרק אלמוה
 (דף סו:). גבי אינטול דמילתא לא אלמוה רבנן לשיעבודה דלשה אלא
 אמרינן דנאכר כי פרסיה אמתיקין וצ"ל דגם מקונמות שצ"ח לאלס
 כח הבעל וכן האשה יותר ממקום אחר: **רב' מאיר** אומר ראשון
 לשחרר קנין הגוף של אשה אבל בדין יום או יומים שהיא חסרת יום או
 יומים מאחר דקנין פירות בקנין הגוף דמי והר"ר יצחק בר' צדוק מפרש דלר"מ נמי יואל כן בשן ועין לאיש ולעיל גרסי' ואצבעית אימא
 דכ"ע לית ליה תקנתא דאושא וצבדייתא דהני מנאי כו' (שהיה דקנתי לאשה ולא לאיש כו') והיה דקנתי לאשה ולא לאיש ולא לאשה
 ככ"ע דלמך שניהם אינן בדין יום או יומים דרש"ש המיוחד לו וה"י עבד המיוחד לו ועבד מלוג אין מיוחד לבעלים שמהם יום או יומים
 ולזה יש גוף ואין זה קרוי בעלים ואפילו שניהם יחד אינם יכולין למוכרו וכמו כן אין יכולין לשחררו ומשום ה"ק ש"לית ליה תקנה
 דאושא דאפי' מכרו שניהם יחד אין מכירה כלל ואם מכרה האשה ונתגשרה א"ע"פ שהכל לאשה אין ללוקח כלום צה שהרי כשמכרה הוי
 כדאש המוכר דבר שאין שלו הלכך לא שייך אליבא דר"א כלל תקנה דאושא דלר"א לא צריכא לתקנה דאושא דלא שייך תקנתא דאושא
 אלא היכא שאם מכרה ונתגשרה הוה ללוקח ואם מתה הבעל מוהיל דשניהם קודם ללוקחים כדאיתא ביש נוהלין (כ"ב דף קלע: ושס"ו):
כמאן א"ר אה דרמר אמרימר בו'. נראה דמכירה יליף משחרור דשחרור הוא ענין מכירה דאי מדין יום או יומים יליף אמתי
 אלטרין דסתמן גבי שחרור עבדו המיוחד לו: **א"יש** ואשה שמכרו בנבים מצ"ג. פירש צבוקטרס דלא דמי לשתופין דעלמא
 דעלמא דהתם יש ליה חלק בבניה ליעול מצי וכן ליה אבל הכא כולן קניין לו לגוף וכולן קניין לו לפירות וליכא מיוחד לא
 לו ולא לה וצבדייתא ד"ל עבד של שני שתופין דסתמן שלהו הגוף ולזה הפירות וכן חצי עבד וחצי צן חורין נמי כגון
 שנתן לו כל דמיו ואין מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר צבת חורין:

עין א"מ מ"י פ"ו מהלכות
 ערכין הל' ד ופ"ח
 מהלכות מלוה וזה הל' ו
 ופ"ח מהלכות מדרס
 הלכה י' ימנו ע"ז לז קל
 טושיע ח"מ פ"ק ספק
 פ'
 עין א"מ פ"ח מהלכות
 ערכין הלכה טו פמג
 ע"ז פו טושיע שם ספק
 ו טושיע י"ד פ"י רפו
 ספק פח:
 עין א"מ פ"ח מהל'
 ע"ז ג' פ"ב מהל'
 רחא הלכה טו:
 ע"ז ד' מ"י פ"ב מהל'
 אשוח הלכה טו
 ופסקא מכין ק"ס ופ"ש
 פמג ע"ז מ' טושיע
 א"ע פ"י 5 ספק יג:
 ה' ו מ"י פ"ח מהל'
 ערכין הלכה טו פמג
 ע"ז פו טושיע י"ד פ"י
 רפו ספק לו:
 ז' ח מ"י פ"ב מהל'
 חובל ומזיק הלכה ט
 פמג ע"ז טושיע ח"מ
 פ"י פ' ספק מח':

מוסף רש"י

הקדש חמין ושחררו
 מפקיעין מידי שיעבור.
 הקדש: כגון שבעד שורו
 לנצל חובו ומזר והקדישו
 מפקיעו שיעבור המלוה
 וגובה חובו ממקום אחר
 והוה כשר לקרנן ואינו נוזל
 דלא היה קנוי ליה אלא
 לגזבינא בעלמא, דוקא
 קדושת הגוף אבל קדושת
 דמים דרבך הית' לא
 מפקיעו שיעבור. המזן
 בפ"ק (כג:). מוסיק ע"ד
 דינר ופודה את הנכסים
 הללו כי (כתובות טו)
 ובע"ז יבמות מו. ונדרימ
 פ"ו וגיטין טו:). המך, אם
 עשה ממנו אפתיקי לעבד
 ככוכים והרי הוא מומת
 צביו של ישראל וכלו שש
 שעות של ערב הפסקה,
 פקע שיעבוד העב"ס
 האול ולא הוי ממש
 דליה וחיצי לנכרו יבמות
 מו. ובע"ז כתובות ונדרימ
 וגיטין טו:). ושחררו, עשה
 עבדו אפתיקי ושחררו
 הלוה משחררו, והוה גובה
 חובו ממקום אחר (כתובות
 טו:). ופקע ממוט של
 מלתא יבמות טו:). על
 מנת שישמשבו. למוכר
 (ושב"ט ב"ב ג:). ראשון.
 אם הכהו ומת (לפ"ק ע"ז
 ימים ממתת הלאה זו
 ישנו בדין יום או
 יומים. יעמוד לא יוקס
 ופוקר, דלילו מכה לישאל
 מכרו אם ממתת מכה
 זה מ' אפילו לפ"ק ע"ז
 הבה, דנפקא לן מוקפה
 המכה, מלמד שצובכים
 אוננו כו', מפני שהוא
 תדחיק. עדיין כל ל' יום
 וכיזי ומת מתת דיו, ותת
 קרינא צביה, אבל השני,
 הלוקח אינו בדין יום או
 יומים, אם הכהו ומת, אלא
 הרבין אותו, דעבד כנעני
 ככר ישראל לכל דבריו,
 דנמרי לה לה מלשה (טו:).
 קסבר. ר' מאיר, קנין
 פירות, דהיינו תשמיש
 דעבד כל שלשים יום,
 בקנין הגוף דמי. לית
 כלילי קנה גופו, ואותו
 שאין לו פירות אין קנין
 הגוף שיש לו עבד כלום,
 דאין גופו עומד לפירותיו,
 והלכך ראשון קרוי אלון
 (טו:). ר' יהודה אומר.

דיק סיפיה דקרא, לא יוקס כי כספו הוא, למי שהוא קנוי לגופו הוי עבד (טו:). שניהם ישנן כו'. ופוקרין, דספק נפשות דעלים שהטוה ומי נהרג מהם, להקל, דנפקא לן משפטו עבד והיילו עבד (טו:). שניהם
 אינן רגו'. כלומר שניהם שהטוה נהרגין, זה. אחרון, לפי שאינו עשוי עבד, שהרי מכרו (טו:). כי כספו הוא, מיותר הוא, דמה מצינו טעם הרי צריך ליתן דבריו ולומר לא יוקס לפי
 שספשו הוא, אי נמי מדמיא לימכר כי כסף הוא (טו:). התוקע לחברו, המכהו כנגד אונן (ע"ד ד' ד' צ' אונן, לטון רביע הלו ורביע חוקן למדת שהטוה אלא האין (פדושי' א') מכהה את חברו באונן, לטון מור כב"ק, ואכן שמעתי
 חוקק ממש, שחקק בפיו באונן, וראה לטון מורי כב"ק ואכן שמעתי אל ח' בחוקיי כף (משלי כב) שמס' כספ' על כף מכירה לית עבדים כשכל אחרי' (בכורות ב') גותן לו ס'ע. דמי נוטה, לנד צער וזקו ורפי אם
 ימס' שם (ע"ד ד' ד' כ' שיערו דמי צמחו לאלס ביטוי (פדושי' א').

החובל פרק שמיני בבא קמא

צא.

עין משפט גד מצוה

פ א מ"י פ"ה מהל' מקי ממון הלכה ט'
 פ ב מ"י פ"ג מהלכות רוח הלכה א טמג לזמן קמח:
 פ ג מ"י פ"ה מהל' עבדים הל' א טוש"ע י"ד ק"י רפ"ו ספ"ק ל':
 פ ד ה מ"י פ"ג מהל' חובל ומזיק הלכה ז טמג עשין ע טוש"ע ח"מ ס"י מכ ספ"ק כה וספ"ק ל':
 ז א מ"י שם הלכה ט והלכה טו טוש"ע שם ספ"ק יח:
 ז ב מ"י שם פ"ה הלכה יח ועיין בהשגות ונמ"י טמג שם טוש"ע שם ספ"ק כח:
 ז ג ח מ"י שם פ"ג הלכה טו טוש"ע שם ספ"ק יח:
 ז ד ח מ"י שם פ"ג הלכה ה טמג שם טוש"ע שם ספ"ק ל':
 ז ה י מ"י שם טוש"ע שם צד י ועיין לנ':
 ז ו ח מ"י שם הל' יא טוש"ע שם ספ"ק כד וספ"ק מג:
 ז ז א מ מ"י שם פ"ג הלכה כ טמג ט טוש"ע שם ספ"ק טו:

מוסף רש"י

מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים. משנה היא (לעיל כ): אחד החומר בור ואחד החומר שית ומהנה חייב בפליל שור וחמור, אם כן למה נאמר בור, מה בור שיש בו כדי להמית, והיינו עשרה טפחים, דקמח טו כול אע"פ פחות מעשרה טפחים, אף כל שיש בו כדי להמית ומאלי נהיו עשרה טפחים ומהודין (הה). כנגד עינו, שהיה נכחל והנשעו כקול ואינו רואה או נחמס (פשוטו ב'ד). המבעית את חבירו. תקע לו באוזן שמסור לעדה ולעדים, דלא עבד ביה מעשה נגופו (לעיל טו). פטור מדיני אדם, לטל, וחייב בדיני שמים. פורענות לטל לרשעים שנחמקו להפקיד את ישראל (ג'סין ג.). שמסור לעדה ולעדים, יכול להצילו לביד לאומרו אם ראו אגרוף זה לעשות חבלה זו, ולא אין ראו לא טלם שממת חלשותו על זה ורצונו לחבל (לעיל צא).

זאת אומרת רידיא עלייה דמרה הוא. תימה ליגבו את השור לגמרי לניזק ולא מקרי יותר עלייה דמרה וי"ל דלם הוא גובהו לגמרי לא היו ממתנין לו עד שיטלם מן הרדיא כמו שאין ממתנין לבעלים אם היו אומרים הממנו לי עד שאלרוס בו מעט ואח"כ תפקלוהו: **לא משום דאמר** איהו דאבעית אנפשיה. תימה א"כ אמאי נקט על עינו ועל אזנו אפילו כנגד עינו ואזנו נמי אם אסו אסו ועוד תניא בתוספתא (פ"ט) הכהו כנגד אזנו ועינו לא ילא בן חורין שנאמר והכה עד שיעשה בו מעשה משמע דעעס משום גזירת הכתוב היא ולא משום דאבעית אנפשיה:

חמשה דברים אומרים (א) ונתנין לו מיד רפוי ושבת עד שיתרפא. זו היא גירסא נכונה וקמ"ל שאומרים אותו כמה ראי לעלות שבתו ורפואתו עד שיתרפא ונתנין לו מיד וכן ה' דברים כמו שפי' בקונטרס (ט) וכן מוכח בתוספתא (פ"ט) דתני אמדוהו והיה מתנונה והולך אלמא יש אומדן בריפוי:

החובל אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור הוזה בו חייב מאי לאו ממהה למעלה קא חשיב והכי קאמר מטפח ועד עשרה מיתה ליכא נזקין איכא אלמא לנזקין כל דהו שמע מינה אין אומדן לנזקין לא ממעלה למטה קא חשיב והכי קאמר עשרה מיתה איכא פחות מעשרה פורחא נזקין איכא מיתה ליכא ולעולם אימא לך יש אומדן לנזקין וכל מידי ומידי כי היכי דמיתוקה ביה בעינן תא שמע **הכהו על עינו וסימאו על אזנו וחירשו עבד יוצא בהן לחירות כנגד עינו ואינו רואה כנגד אזנו ואינו שומע אין עבד יוצא בהן לחירות מאי טעמא לאו משום דבעינן אומדנא ושמע מינה יש אומדנא לנזקין לא משום דאמרין הוא (א) דאבעית אנפשיה כרתניא **המבעית את חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים כיצד תקע באוזנו וחירשו פטור** יאחוו ותקע באוזנו וחירשו חייב ת"ש יחמשה דברים אומדן אותו ונתנין לו מיד רפוי ושבת עד שיתרפא (ב) אמדוהו והיה מתנונה והולך אין נתנין לו אלא כמו שאמדוהו אמדוהו והבריא נתנין לו כל מה שאמדוהו ש"מ יש אומדן לנזקין למימד גברא כמה ליקצר מיהא מכה כמה לא מקצר לא קא מבעי לן דודאי אמדינן כי קא מבעיאי לן למימד חפצא אי עביד האי נזקא או לא מאי ת"ש **שמעון התימני אומר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל מיוחד שמסור לעדה ולעדים שמע מינה יש אומדן לנזקין שמע מינה: אומר מר אמדוהו והבריא נתנין לו כל מה שאמדוהו מסייע ליה לרבא דאמר רבא האי מאן דאמדוהו לכולי יומא ואיתפח לפלגא דיומא וקא עביד עכידתא היבנין ליה דכולי יומא מן שמיא הוא דרחמי עליה: רקק והגיע בו הרוק והעביר כו': אומר רב פפא **לא שנו אלא בו אבל בכגדו לא וניהוי כי בייש בדברים אמרי במערבא (א) משמיה דרבי יוסי בר אבין זאת אומרת ביישו בדברים פטור מכלום: הכל לפי כבודו (וכו'):** איבעיא להו תנא קמא לקולא קאמר או לחומרא קאמר ילקולא קאמר דאיכא עני דלא בעי למישקל כולי האי או דלמא לחומרא קאמר דאיכא עשיר דבעי למיתב ליה מפי תא שמע מדקאמר ר' עקיבא אפילו עניים שבישראל רואין אותן כאילו הן בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב שמע מינה תנא קמא לקולא קאמר ש"מ ומעשה באחד שפרע ראש האשה (וכו'): ומי היבנין זמן והאמר רבי **הנינא** י אין נתנין זמן לחבלות כי לא יבנין ליה זמן לחבלה דחסריה ממונא אבל לבושת דלא חסריה ממונא יבנין: שמרה עומדת על פתח חצירה וכו': והתניא אמר לו ר' עקיבא צללת במים אדירים והעלית חרס בידך אדם רשאי לחבל בעצמו אמר רבא לא קשיא כאן בחבלה כאן בבושת והא מתניתין בבושת הוא וקתני****

אלמא בעינן אומדנא דכ"ד. אף לנזקין דהא האי קרא נזקין קאי דכתיב (ו) והכה איש את רעהו בצנן או בצאנריוף ולא ימות וה"ל לרין לאומדו אם ראי לנגיחות זו: **כגון שבת**. בעליו ואין חזין לו לאלם שלא בפניו: **דקביל סהדי**. על נגיחות וברת הלך אין לנו ממה לטלם וכגון דלית ליה נכסי: **סוף סוף**. כי לא דנוהו דיני נפשות מהיכא משתלם הואיל וברח: ומשני **מרידא**. משהין את השור לחרישה לשפירות ומשלם לניזק ואחרי כן ידיוהו דיני נפשות אבל קדמו דנוהו ליקל לא מענינן דדיניה לשהוי לרדיא: **עלייה דמרה הוא**. ואין בגופו של שור אלא כשאר נכסי בעליו ותס אין משלם מן העלייה: **לקטלא הוא דאמדוין**. דכתיב בצנן ד' אשר ימות צה הכהו (במדבר לה): **אבל לנזקין**. אין אומדן דלפי' אין חפץ זה ראי לניזק זה חייב דומנין דלחזק כל דהו: [מה בור]. טמג בור י טפחים: **מאי לאו**. הא קתני אם היו פחותים לו כו'. הוזה בו חייב: **מלמטה למעלה קחשיב**. אלמא נטופח הו הזק: **כנגד עינו**. הכהו כחמל כנגד עינו של זה: **דבעינן אומדנא**. ובהכי לא בעי לנאקמתיי אלא מוליה הוא דלחרע ליה: **אחוו**. מעשה ידיה הוא: **ה"ש חמשה דברים אומדן ונתנין לו כו'**. לא גרקינן נזק ועבר ונזק: **ורפוי ושבת עד שיתרפא**. כלומר לרין כ"ד לאמוד כמה ראי להיות נופל למשכב בחולי זה ומחייבין את זה ליתן לו מיד כל רפוי ושבתו ומונוות הרפויין לו עד שיתרפא: **הכריא**. לזמן מועט והסו אמדוהו לזמן מרובה: **נוקן לו כל מה שאמדוהו**. דמשמיל רחימו עליה: **מקלר**. נופל למשכב כמו אקריי (ר"ה דף טו). **אספת**. נתרפא: **מדקאמר ר"ע אפי' לעניים כו'**. וחייב דלא חייב לתת לפורע ראש האשה אלא ארבע מאות זוז כתיב שמע מינה תנא קמא לקולא קאמר דלעני לא יבנינא כולי האי וקאמר ליה ר' עקיבא לעני נמי יבנינא הכי ומעשה באחד שפרע ראש האשה עניה כו' דלי ק"ד האי שיעורא דלרבע מאות דת"ק אפחות שבעניס קאמר והכל לפי כבודו לחומרא קאמר למיתב טפי לעשירים וקאחי ר"ע למימר אפילו עני שבישראל יטול יומר מלרבע מאות זוז אמאי לא מחייב ליה לפורע ראש האשה למיתב טפי: **ללגס במים אדירים**. כלו' יגעת לפטור עלמך ולא העלית בידך כלום. שברי מרסיס אין רשאי: **לכלום**. אין רשאי:

(א) לעיל ג: סנהדרין מהל' (ב) לקמן מהל' קדושין כד: (ג) לעיל ט: קדושין כד: (ד) לעיל ט: (ה) וכוונות (ו) (ל"ה) א"ת רבי יוחנן, (ז) (שמות כ"ה), (ח) וכן מוכח בתוספתא מדתני אמדוהו כו' ככ"ל רש"י וע"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא גידו דלבעית נפשיה: (ב) שם עד שיתרפא (אמדוהו והיה מתנונה וכו' כמו שאלמדוהו). חל"מ וי"ב התוס' ל"ג להך כנה נגמרה: (ג) תוס' ד"ה משה דברים אומדים אחרו ונתנין:

גליון הש"ס

גמ' אין גורנין זמן לחבלות. עיין לעיל דף טו פ"ב תוס' ד"ה שאלין:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ממיה דר"י כו' אפין (זאת אומרת) חל"מ (דמתני דקמחי בו לאפקין כנגד י"ל רק דלן לחייבו ד' מאות זוז):